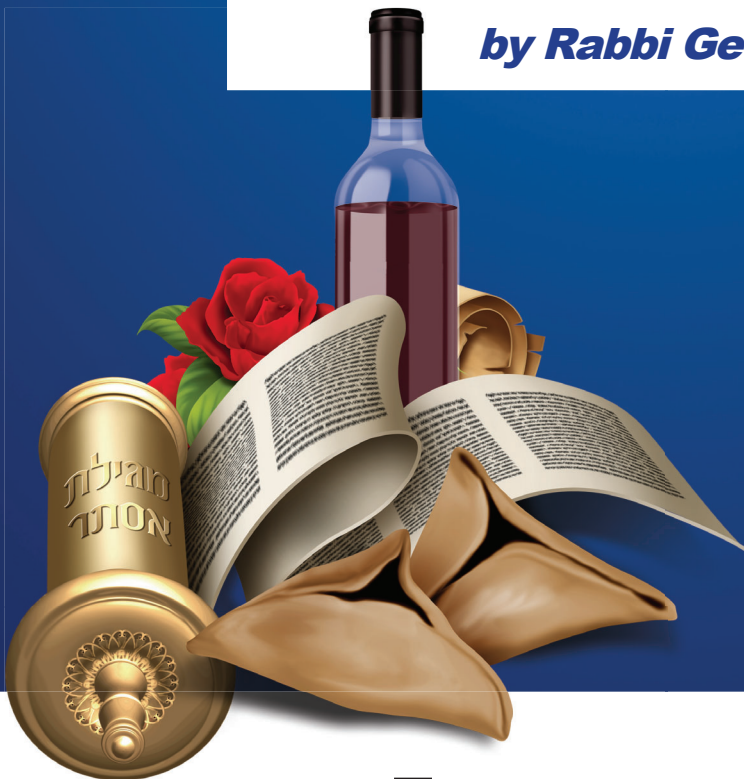

Kollel L'Rabbonei Chabad Comprehensive Summary of

Hilchos Purim

by Rabbi Gedalia Oberlander

Rabbi Gedalia Oberlander

Cong. Bais Moshe of Kingston PA

גדלי אבערלאנדער

רב ומרא דאתרא קינגסטון פענסילוויניא

עורך קובץ אור ישראל והיכל הבעש"ט ומח"ס פדיון הבן כהלכתו, בנתיבות התפילה, מנהג אבותינו בידינו, נרות שבת כהלכה, כללי טהרה

313 Sylbert Drive, Kingston PA, 18704 | Phone: 845-304-4740 | Email: RabbiGOberlander@gmail.com

ב"ה

The Laws of Mishloach Manos and Matanos La'evyonim

Mishloach Manos

Who Is Obligated to give Mishloach Manos

1. One is obligated to send at least two portions of food to another person on Purim, as indicated by the words of the *passuk*, "*Umishloach manosishleri' eihu*—and the sending of portions (plural) by one to their fellow"—mentioning two gifts and one person.¹ And one who sent two different people one gift each has not fulfilled their obligation.
2. This obligation applies to both men and women.² A man should send *mishloach manos* to another man, and a woman should send to another woman, but not the other way around (to avoid the possibility of potential *kiddushin*, in the event that a man sends *mishloach manos* to an unmarried woman³). A man may send *mishloach manos* to female relatives who are

¹ שו"ע סי' תרצה ס"ד, ושונה מדין מתנות לאביונים שהחיוב הוא לתת שתי מתנות לשני עניים. והא"ר מביא טעם ע"ז מהב"ח שהוא כנגד שתי מתנות שנתן אחשוורוש לאסתר, ביתו של המן וטבעת המלך.

² רמ"א שם, ובלקט יושר (עמ' 168) כתב דהנשים שלחו לרבנית וכן היא להם. אולם הפר"ח סק"ד חולק וכתב: "דאישי כתיב ולא אשה ומנין לו זה", ומביא בשם המהריק"ש דשום פוסק לא כתב כן. ובשו"ת שבות יעקב ח"א סי' מא כתב דהדבר ברור שמחויבין כיון שגם הם היו באותו הנס, וגם משום דכתיב וקבלו היהודים והנשים בכלל, וכ"כ בשו"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' קכ, בבא"ח פ' תצוה הל' פורים סי"ז, חיי"א כלל רנד אות לג, דה"ח סי' קצג אות ג, קישו"ע סי' קמב אות ד. והמג"א סק"ד כתב "לא ראיתי נזהרים בזה, ואפשר דוקא באלמנה אבל אשה שיש לה בעל בעלה משלח בשבילה לכמה בני אדם", ומסיים דמ"מ יש להחמיר, והיינו שתקח רשות מבעלה שימחול ותשלח (כה"ח אות נו).

³ במג"א סקט"ו פ"י שיאמרו שזהו סבלונות ויחששו לקידושין, והיינו שיאמרו שזהו הסבלונות שאחר הקידושין וחישינן שמא קידשה כבר בפני עדים ואינם לפנינו. וראה בפר"ח לקוטים לסי' תרצה כתב טעם אחר, "כיון דשילוח מנות הוא דרך חיבה חיישינן שמא יאמר דרך אהבה וחיבה ותאמר היא שקבלה לשם קידושין והווי ספק קידושין". אולם המג"א שולל טעם זה, דכיון דצריך שיאמר בפני ב' עדים הרי את מקודשת אין שום חשש. וראה בשו"ת משנה שכיר (ח"ג באו"ח סי' לו) ובילקוט הגרשוני (סי' תרצה אות י') מה שהקשו על הרמ"א בזה.

forbidden to him.⁴

3. This obligation applies to a boy, once he has reached the age of 13, and to a girl, once she has reached the age of 12⁵—even if they are dependent on their parents for sustenance.⁶ We also educate young children to give *mishloach manos*.⁷
4. Even a poor person who is sustained by *tzedakah* funds is obligated to fulfill the mitzvah of *mishloach manos*.⁸
5. An *avel*, even during the week of *shivah*, is obligated to give *mishloach manos* and *matanos la'evyonim*.⁹ **However, he should send to only one person.**¹⁰

After the *shloshim*, an *avel* may send to more people,¹¹ but he should not send anything that generates joy.¹²

Others may not send *mishloach manos* to someone who is in the year of *aveilus* after the passing of his mother or father. (But it is permitted to send *mishloach manos* to members of the *avel*'s family.) According to some opinions, if the Rov of the city or the community is an *avel*, it is permitted to send him *mishloach manos*.¹³

In any case, if someone did send *mishloach manos* to an *avel*, they have fulfilled their obligation and the *avel* may accept them.¹⁴

6. If someone is financially dependent on another person, and their benefactor did not provide them with anything to send as *mishloach manos*, they are exempt from *mishloach manos*. But it is still proper to behave stringently and give.¹⁵
7. One who does not have anything to send as *mishloach manos* should exchange their meal with another person—meaning, that each one should send their meal to the other.¹⁶ By doing so,

⁴שו"ת התעוררות תשובה ח"ג בהערות לשו"ע סוס"י תרצד לגבי אחותו, וה"ה לשאר עריות קרובים, דהא אותו הטעם שייך בכלום, דלא חיישינן בהו משום קידושין.

⁵בלקט יושר (עמ" 168) כתב "זוכרונני שהיה מוחנך בניו לשלוח מנות לרעייהם בפורים, ולא ידוע לי בודאי ימי שנתם כמדומה לי שהיו לכל היותר בני ט"ו שנים".

⁶כ"מ בערוה"ש סי' תרצד ס"ב.

⁷פמ"ג א"א סי' תרצה סקי"ד, אשל אברהם שם, שלחן מנחם או"ח ח"ג סי' נג.

⁸ב"ח סי' תרצד, פר"ח סי' תרצה סק"ד.

⁹שו"ע סי' תרצו ס"ו וברמ"א שם. ולהעיר דבגרבא המנהג היפך הדין, ששולחין מנות לאבל והוא אינו שולח, וראה מש"כ בזה בשו"ת איש מצליח ח"א יו"ד סי' נא.

¹⁰בא"ח פ' תצוה הל' פורים סי"ח.

¹¹שו"ת מגידות סי' נח.

¹²מג"א סי' תרצו סקי"א. ערוה"ש סי' תרצו ס"ח.

¹³שו"ת דברי מלכיאל (ח"ה סי' רלז) דהוי כמשלם לו חוב ואין זה מצד שמחה.

¹⁴שו"ת כת"ס או"ח סי' קמא.

¹⁵מג"א סקי"ב, ומדייק מרש"י (מגילה ז, ב ד"ה מחלפי סעודתייהו).

¹⁶שו"ע שם ס"ד.

they both fulfill their obligation of *mishloach manos*, even if they are going to eat together.¹⁷

The Halachos of the Portions of Food

8. One should send two *types* of food or two *types* of drink. However if one sent two units of the same item they have not fulfilled their obligation.¹⁸ Two different cuts of meat (from different parts of the animal) count as two *types* of food.¹⁹
9. A piece of fish coated with egg, or bread coated with egg, is not considered two *types* of food.²⁰
10. One may send one solid food item and one drink.²¹
11. Only ready-to-eat food items are considered "*manos*," and not something which requires additional preparation. Examples of permitted items are cooked meat or fish,²² wine, and fruit.²³ It is a common custom to send sweets.²⁴
12. One does not fulfill the mitzvah of *mishloach manos* by sending clothes or books.²⁵ Additionally, one does not fulfill the mitzvah by sending cigarettes or tobacco to someone who smokes.²⁶ Also, one does not fulfill the mitzvah by sending money.²⁷
13. Some hold that the *mishloach manos* must be something that is valuable to the recipient. Therefore, if one sends relatively cheap *mishloach manos* to a wealthy person, they do not fulfill their obligation.²⁸ And it is proper to be particular about this, if possible.²⁹ Some opinions

¹⁷ פר"ח סק"ד. וראה שעה"צ אות כט מש"כ בזה.

¹⁸ באשל אברהם מסתפק בזה ונוטה להחמיר, אולם בערוה"ש סק"ד כתב להדיא דלא יצא דכי מפני שחתכן נחשבים לשנים. וכ"כ בס' דבר בעתו בחלק שמר תם, הובא באורחות חיים (ספינקא) סק"ב.

¹⁹ דבר בעתו שם, וכ"כ במקראי קודש פורים (סי' לח), ומדייקים כן מגמ' מגילה (ז, א) לגבי רבי יהודא נשיאה. וכ"מ גם מלשון הרמב"ם, שכתב לגבי בשר דחייב לשלוח שני מנות, ואינו כותב שני מיני בשר, והטעם משום דבשני מקומות של הבהמה יש שני טעמים ולכן נחשבים כב' מינים. ולפי"ז נראה דשני מיני יינות נמי נחשבים לשתי מנות, כיון שהטעמים שונים. אולם ראה בשו"ת שם משמעון (או"ח סי' לא) שמאריך בטעם הדבר וסובר דצריך שיהיה שני מינים שונים לגמרי, ואפי"ב חתיכות בשר מב' מקומות של הבהמה נמי לא יצא, עיי"ש ובסי' לב.

²⁰ הכסא אליהו סי' תרצה אות ב' כתב בפשיטות דיצא, אולם בערוך השלחן סי"ז כתב דבעינן דבר חשוב, ומשו"ה טיח הביצה שעל הדג אינו עולה למנה דאינו חשוב.

²¹ שלי"ה (מס' מגילה עמוד הצדקה) בשם תרוה"ד סי' קיא, וכ"כ בא"ר אות ט ובמשנ"ב סק"כ. אולם רבינו חננאל (מגילה ז, א) גורס בגמ' שם לגבי רבי יהודא נשיאה כג' הירושלמי, שרק אחר ששלח בפעם הב' אמר לו שקיים משלוח מנות, אע"ג שבפעם הא' נמי שלח לו בשר ויין, ומשמע דבמשקה אין יוצאים ידי משלוח מנות ודו"ק. וע"ע במקראי קודש פורים (סי' לח).

²² מג"א סק"א בשם מהרי"ל, חיי"א כלל קנד סל"א, קישו"ע סי' קמב אות ב. אולם הפר"ח סובר דכיון שהוא שחוט וראוי להתבשל מיד יצא.

²³ מג"א שם בשם השל"ה.

²⁴ שכנה"ג בהגה"ט אות י, הובא בכה"ח אות מוח.

²⁵ ט"ז סק"ד בשם התה"ד סי' קיא. ולאפוקי מדעת הלק"ט (ח"ב סי' קסג) דאם יכול למכרם מיד לקנות לצורך סעודה יצא.

²⁶ שו"ת תירוש ויצהר סי' קעא, ואפי" להמתירים לעשן ביו"ט וס"ל דהוי עכ"פ אוכל נפש מ"מ אינו דבר מאכל או משתה, עיי"ש.

²⁷ דעת תורה סי' תרצה ס"ד, דלא עדיף מבשר חי ולא הוי בכלל מנות.

²⁸ החיי"א (כלל קנד אות לא) הוכיח זאת מירושלמי מגילה (פ"ק סוף ה"ד), וראה מש"כ ע"ז בשד"ח מערכת פורים סי' ה, ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ח סי' יד אות ב-ד.

²⁹ ביה"ל ד"ה חייב לשלוח, וכ"מ בריטב"א (מגילה ז, א) שגורס בגמ' שם לגבי רבי יהודא נשיאה כג' הירושלמי, עיי"ש במקראי קודש פורים (סי' לח). ואפשר לומר דדין זה תלוי בב' הטעמים למצוות משלוח מנות (ראה להלן הערה 53), דלמען כדי להרבות שלום וריעות, א"כ הכל תלוי בהמשלח וכיון

maintain that the *manos* must be items which one would proudly serve to guests.³⁰

14. Some hold that each item should be placed in its own utensil.³¹

15. If one sent *mishloach manos* to a child under *bar mitzvah*, they have fulfilled their obligation; because a child is also considered “*rei'eihu*—your fellow,”³² yet some disagree.³³

16. There is an opinion that one does not fulfill their obligation through sending to an apostate Jew, because an apostate is not considered “your fellow.”³⁴

17. If someone sends *mishloach manos* to their teacher, they fulfill their obligation.³⁵

18. It is permitted for one to send *mishloach manos* to a *dayan* who is currently handling a *din torah* in which they are party—if they usually send him every year; and this is not an issue of bribery.³⁶

19. See *se'if 5* about whether *mishloach manos* may be sent to an *avel*.

20. The proper order is for the more distinguished person to send first, after which the other person reciprocates.³⁷

21. Whoever adds in giving *mishloach manos* to friends is praiseworthy.³⁸

The Manner of Delivering

22. *L'chatchilah*, *mishloach manos* should be sent through an emissary; and the emissary can even

שאצלו דבר חשוב הוא יצא, ולטעם התרוה"ד שהוא כדי שיהא לכל אחד די וסיפק לקיים הסעודה, א"כ הכל תלוי בהמקבל, ואם להמקבל אי"ז חשוב לא יצא.

³⁰ באשל אברהם שם מסתפק בזה, אולם במהד"ת פסק כן להדיא, והוסיף דכל דבר ששולח צריך שיעור שראוי להתכבד בדבר זה, כגון במיני מתיקה ישלח כפי מה שרגילין ליתן כשמחלקים לרבים וכן בשתייה שיעור שתייה שמכבדים בו אדם, ולגבי פרי כותב אולי פרי משהו הו"ל חשיבות כסגנון בריה שאינה בטילה מצד חשיבות. גם בערוה"ש סט"ו סובר דצריך שיהיה ראוי להתכבד. ובכה"ח אות לד מביא משם הראנ"ח דעיקר המצוה שיהיו המנות יקרות הערך ועריבות. וראה בשו"ת קודש (לכ"ק אדמו"ר ז"ע. ז' אדר שני תשל"ו ח"א עמ' 565 אות ג) מה שכתב בזה. אולם בלקט יושר (עמ' 168) מביא בשם התרוה"ד דיוצא אפי' אם שלח לחבירו תאנה אחת ותמרה אחת אע"פ ששתייהן אינן שוין פרוטה אחת. וכן המהרש"א בחדא"ג (מגילה ז, ב ד"ה שדר) כתב דמנה משמע כל דהו.

³¹ כ"כ בשו"ת תורה לשמה סי' קפט, והטעם דכל שהניחם בכלי אחד חשיב מנה אחת. וכ"כ ג"כ בספרו בא"ח פ' תצוה הל' פורים סט"ז. אולם בשו"ת שם משמעון סי' לא כ' שיוצאין בזה דאין מצטרפין ע"ש, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' צו אות ד שאחר שהביא דברי הבא"ח כ' בזה"ל "ובענייני פשוט דאין זה לדינא דודאי כיון דבעצם ב' מנות הם יוצאים י"ח, והוצאת שבת אין דמיון לכאן וכו' והכי נוהגין ששולחים גם בכלי אחד" עכ"ל.

³² ערוה"ש סי"ח כותב להדיא דיצא דבכלל רעהו הוא, כדכתיב כי יגוף שור איש את שור רעהו והנוגח שור של קטן חייב, וכ"כ במקראי קודש פורים (סי' לט אות ב) דקטן בכלל רעהו.

³³ בא"א מהדו"ת מספק בזה ומצדד להחמיר, וכ"פ בשו"ת שאילת יעבץ (ח"א סי' קכ, וח"ב סי' סח אות ב), ובבא"ח פ' תצוה הל' פורים סט"ז.

³⁴ ס' קובץ נידחים סי' תקלז (הובא בבין ישראל לנכרי סי' לד ס"י).

³⁵ כ"כ בשו"ת יהודא יעלה (למהר"י אסאד, סי' רד) דגם הוא נקרא רעהו, ואפי' להקב"ה אלינו מכנים בשם תואר ריעך, כדכתיב רעך ורע אביך אל תעזוב, ומצוה נמי עביד בכפליים מצות משלוח מנות בפורים ומצות כבוד רבו דאורייתא, וכ"פ בשו"ת משפטיך ליעקב סי' סא אות ב. וכן מצאתי להדיא גם בלקט יושר (עמ' 168) שכתב שצריך לשלוח מנות לחבירו וכ"ש לרבו. וראה עוד במקראי קודש פורים (סי' לט אות ב).

³⁶ שו"ת דבר שמואל סי' קלב.

³⁷ מקראי קודש פורים (סי' לט אות ב) בשם השפת אמת, והטעם דלא ליחשביה לגדול כ'רעהו', ורק כשהגדול מקדים ושולח לקטן וחושבו לרעהו הדר משלח לו הקטן. וכ"כ בשו"ת ציץ אליעזר ח"ח סי' יד בשם מהר"ש אלגזי.

³⁸ שו"ע שם. ולציין שכ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ז"ע שלח משלוח מנות לג' אנשים כהן לוי וישראל.

be a child or a non-Jew.³⁹ If someone delivers it on their own, they fulfill their obligation *b'dieved*.⁴⁰

23. The two *manos* should be sent at the same time, and not one after another. But if one sends them one after another,⁴¹ they fulfill their obligation *b'dieved*.⁴²

The Timeframe for Delivering

24. This obligation is applicable specifically during the day, which is when the obligation to feast pertains—and not at night.⁴³ If one gave at night, and the recipient ate it at night, the sender does not fulfill their obligation. And if the recipient ate it during the day, the sender does fulfill their obligation⁴⁴— yet some say that they do not fulfill their obligation.⁴⁵ If one is sending food during the day, it is permitted to also send at night.⁴⁶

25. The *manos* should be sent before or during the meal.⁴⁷

26. If someone sends *mishloach manos* before Purim, and they arrive to the recipient on Purim day, they fulfill their obligation⁴⁸; and others say that they do not fulfill their obligation.⁴⁹ If

³⁹כ"כ בשו"ת יהודא יעלה (למהר"י אסאד, סי' רז ד"ה וזה ימים) דא"צ בזה דין שליחות, ומעשים בכל יום חזינן דמשלחין הן ע"י קטנים והן ע"י עכו"ם. וכ"מ בס' החיים (לר"ש קלוגער) סי' תרצה, ובשו"ת חלקת יעקב ח"א סי' קא. וכ"כ גם בחת"ס (חידושי' למס' גיטין דף כב, ב ד"ה והא לאו) והוסיף שם "והבן זה כי כבר טענו בו גדולים וטובים ממני". וראה עוד בשו"ת דבר אברהם ח"א סי' יג אות ד, ובח"ב סי' כז אות ה. שוב ראיתי שכבר כתב במקור חיים (לבעל החות יאיר) סי' תרצד ס"ג דאפי' ע"י קוף נתקיימה המצוה.

⁴⁰בשו"ת בנין ציון סי' מד (הובא במשנ"ב סק"יח) מסתפק כשהביא המנות בעצמו ולא ע"י שליח אם יצא, דכיון דכתיב 'ומשלוח' שמא נימא דבענין ע"י שליחות דוקא. אולם באשל אברהם שם כתב דיצא, דענין השליחות נאמר דווקא לקולא, דהיינו שאין בזה מצוה בו יותר מבשלוחו. וכ"פ בשו"ת האלף לך שלמה סי' שפג. וכ"כ גם בכה"ח אות מא, ומביא כמה ראיות דלשון משלוח אינו ע"י שליח דווקא, אמנם כל ראיותיו קלושים ואינם מוכרחים, עיי"ש.

⁴¹יפה ללב סי' תרצה אות טו בשם החיד"א.

⁴²מקראי קודש פורים (סי' לח), וכ"פ בשו"ת בצל החכמה ח"ב סי' מו, והוסיף דאפי' נתאכלה הראשונה קודם משלוח השניה, ואפי' כשלא היה בדעתו להשלים בשעה ששלח הראשונה. וראה גם בשו"ת ציץ אליעזר ח"ח סי' יד אות ג. וראה מש"כ בענין זה (לגבי פדה"ב) בספרי פדיון הבן כהלכתו פרק ז סעיף לט ובהערות שם.

⁴³רמ"א שם.

⁴⁴כן משמע במג"א סי' תרצד סק"א בשם המאור לגבי מתנות לאביונים, וה"ה למשלוח מנות, ראה בלבושי שרד סי' תרצה סק"ג, וכ"כ בשו"ת יהודא יעלה (חאו"ח סי' רד).

⁴⁵ערוה"ש סי' ב, וכ"מ בביאור הגר"א סי' תרצה ס"ד, והטעם ראה להלן הערה 48.

⁴⁶משנ"ב סי' תרצה סק"ב.

⁴⁷בדעת"ס"ד מביא תו"ט (פ"א דמגילה מ"ג ומ"ד) בשם הר"ן דמשלוח מנות אינו אלא בזמן סעודה, דמנות מידי דמיכל הוא. וכ"כ בלקט יושר עמ' קב.

⁴⁸ברמ"א סי' תרצה ס"ד כתב דצריך לשלוח מנות ביום ולא בלילה, ובמג"א סק"ג מוסיף "וה"ה מתנות לאביונים", ובסי' תרצד סק"א מביא המג"א בשם המאור דהטעם הוא דלמא אכלו להו קודם פורים, והיינו דבשניהם יש טעם זה (ראה בבושי שרד בס' תרצה), וא"כ אם לא אכלו קודם פורים יצא, וא"כ כששלוחים קודם פורים ומגיע בפורים יצא. וכ"פ בשו"ת יהודא יעלה (למהר"י אסאד, סי' רד), וכ"מ בשו"ת פני מבין או"ח סי' רלו, ובשו"ת חלקת השדה סי' ד.

⁴⁹כ"מ בביאור הגר"א סי' תרצד ס"ד, שמציין על דברי רמ"א "כמ"ש ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות כו' וקאי אכולהו ואמרו שם ימי כתיב", והיינו דזה דצריך לשלוח דוקא ביום פורים נלמד מהפסוק דכתיב ימי, ולא מטעם שמא אכלו קודם פורים, וא"כ כששלח קודם פורים אפי' מגיע בפורים לא יצא. וכ"פ בערוה"ש סי' תרצה ס"א. וכ"כ בדעת תורה ריש סי' תרצד. וראה עוד בענין זה בספר כתיבי רבי אח"ה (לר' אבא חייה הירש, ב"ב תשנ"ו) ח"ב סי' ב.

וראיתי בהררי קודש (סי' מה אות 2) שרוצה לתלות הך מחלוקת בב' הטעמים של משלוח מנות (ראה להלן אות 53), דלטעם המנות הלוי שהוא כדי להרבות השלום והרעיונות לא יצא, כיון דעיקר תלוי בהמשלח וכששלח המתנות לא היה זמן המצוה עדיין. משא"כ לטעם התרוה"ד שהוא כדי שיהא

one told an emissary before Purim that they should deliver *manos* on Purim, the sender fulfills their obligation according to all.⁵⁰ If a child became *bar mitzvah* on Purim, and sent the *mishloach manos* before Purim, he does not fulfill his obligation, even if it reaches the recipient on Purim.⁵¹

27. If one sent *manos* to another and they are not home, and they will only return home after Purim—the sender does not fulfill his/her obligation.⁵²

Miscellaneous Halachos

28. If one sends *manos* to their fellow, and they refuse or do not want to receive it—the sender fulfills their obligation⁵³; yet some disagree.⁵⁴

If the sender transfers it to the recipient against the recipient's will, the sender fulfills his/her obligation. But may blessings come upon one who is stringent to send to another in a proper manner.⁵⁵

29. If one sent meat to their fellow as *mishloach manos*, and then, on Purim day, they found out that the meat was *treif*, they have not fulfilled their obligation, and they should send *mishloach manos* again.⁵⁶ The same applies if the *manos* were lost or stolen—one must send other

לכל אחד די וסיפק לקיים הסעודה כדינא יצא, דסו"ס נהנה המקבל בפורים. ולדעתי זה אינו ואפי' לטעם המנות הלוי יצא. דאיה"נ שבשעה ששלחם המשלח היה קודם פורים, ואז אין שום דין להראות ריעות, מ"מ בשעה שהמקבל מקבל המתנות שהוא ביום פורים אז שפיר מרבה השולח שלום וריעות ושפיר יוצא בזה, והסברא בזה דאף אם נימא שהכל תלוי במעשה המשלח, מ"מ גמר פעולת המשלח תלוי בקבלת המקבל, ואם אז הוא זמן המצוה יצא. וראיה לזה, דהערוה"ש (סט"ז) פוסק כרמ"א דאם שלח מנות לרעהו והוא מוחל לו דיצא, והיינו שסובר כהמנות הלוי שהכל תלוי בהשולח, ואפי"ה פוסק שם דאם שלח לחבירו ואינו בבית ולא יחזור לביתו עד אחר פורים לא יצא, ואמאי, הלא אם הכל תלוי בהמשלח הרי סו"ס שלח מנות בפורים ואמאי לא יצא, אלא ע"כ דעד שלא הגיע ליד המקבל, שליחת המשלח אינו כלום, משום דהריעות נעשה בקבלת המקבל, וה"ה בנדוד"ד אע"פ שהכל תלוי בשמחת המשלח מ"מ הריעות נעשה כשמגיע ליד המקבל ואם אז הוא זמן המצוה יצא.

⁵⁰ פשוט, וכ"כ בערוה"ש שם.

⁵¹ בשו"ת מחנה חיים (ח"ג או"ח סי' נג, ספק הג') מסתפק בזה. ולענ"ד פשוט דלא יצא, דאע"פ שכתבנו בהערה 48 דאם בשעת קבלת המקבל הוא זמן המצוה יצא, מ"מ בנדוד"ד שבשעת עשיית מעשה המצוה דהיינו שליחת המתנות היה קטן ולא היה בר חיובא, אע"פ שבשעה שנשלמה המצוה דהיינו כשהגיעו המנות לחבירו כבר היה גדול לא יצא, כיון דאין לנו פעולת משלח של בר חיובא, והוי כאילו הגיע המנות בלי משלח.

⁵² ערוה"ש סט"ז וראה לעיל הערה 48 מש"כ בזה.

⁵³ רמ"א שם, ובשו"ת חלקת השדה סי' ב כתב דהיינו דוקא כשנותן המתנות על דרך אהבה וחבירו מוחל לו ג"כ על דרך אהבה, לאפוקי אם נותן המתנות והמקבל אינו מקבלם ונראה כאילו אומר לו אי אפשי בך ובטובתך, דאדרבה אי"ז מראה אהבה אלא פירוד. וכנראה דזהו ג"כ כוונת המשנ"ב סקכ"ג שמוסיף "דהיינו שאומר הריני כאלו התקבלתי".

⁵⁴ הפר"ח שם חולק על הרמ"א וכתב 'תימה דזה מנין לו', וסובר דלא יצא. והנה בשו"ת חת"ס או"ח סי' קצו מבאר המחלוקת בזה וז"ל: "והנה ראיתי בזה ב' טעמים, בתרומת הדשן (סי' קיא) כתב כדי שיהא לכל אחד די וסיפק לקיים הסעודה כדינא עיי"ש, וי"ל אפי' אית ליה טובא מ"מ תיקנו כך שלא לבייש מי שאין לו, וא"כ כשם שאם באמת אין לו די ספוקו אין במחילתו כלום, אלא אפי' אית לי' מ"מ לא ימוחל משום שלא לבייש. אך בספר מנות הלוי (אסתר ט, טז-יז) כתב שהטעם הוא כדי להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר שאמר מפוזר ומפורד... לכן תקנו משלוח מנות, א"כ י"ל כיון ששלח והראה חיבתו אע"פ שזה מוחל לו כבר יצא ידי חובתו". אולם דעת החת"ס בעצמו הוא כדעת הפר"ח, עיי"ש טעמו. וראה מה שכתב בזה בשו"ת חלקת השדה סי' ג, וראה עוד בס' יקח נא סי' תרצד אות ה ואות ח.

⁵⁵ כ"כ בשו"ת תורה לשמה סי' קצב, משום דיש מחלוקת בראשונים אי נתינה בע"כ הוי נתינה או לא, וכאן כיון דהוא מדרבנן יצא.

⁵⁶ כ"כ בס' מועד לכל חי (סי' לא אות פג) בשם כמה אחרונים, וכ"כ בהגדה של פסח אור יצהר (להרה"ק אורי לאנדמאן, ב"ב תשנ"ז) עמ' קפח בשולי הגליון. אולם בכסא אליהו אות ד פוסק דיצא. שוב ראיתי בחת"ס (דרשות לשנת תקצ"ד עמוד רצ ע"ב) דכתב וז"ל: ומסברא אני אומר דרכיה דרכי נועם כתיב כיון דמצינו בש"ס דשלח עגל אתילתא ואי' ס"ד לא יצא, א"כ אם יאכל זה לאחר פורים וימצאנו טריפה לא יצא ידי חובתו ואין זה דרכי נועם כמו שאמרוז"ל עכ"ל.

manos in their stead.⁵⁷

30. If someone sends *manos* to another, and the recipient does not know who they've received it from (such as if the card was lost), the sender does not fulfill their obligation.⁵⁸
31. If someone sends *mishloach manos* as a *matanah al menas lehachzir*—a present on condition that it be returned, they have fulfilled their obligation⁵⁹; yet some say that they have not.⁶⁰
32. The food for *mishloach manos* should not be bought using *ma'aser* money.⁶¹

* * *

Matanos La'evyonim

Who Is Obligated in Matanos La'evyonim

33. Every person is obligated to give at least⁶² two gifts to two paupers.⁶³ As the *passuk* states: "*Umatanos la'evyonim*—and gifts to the poor," both in the plural. The reason for mitzvah is so that the poor should be able to enjoy a Purim feast.⁶⁴

⁵⁷מל"ח שם, כה"ח אות מה. אולם ביפה ללב אות יט מאריך בזה וכותב דלטעם הרמ"א שהוא כדי להראות ריעות יצא דסו"ס הראה חיבתו. והוא פלא, דאפי' לדעת הרמ"א ודאי שאינו יוצא אלא כששולח מנה לחבירו, ואם שלח מחמאות ושבחים לחבירו בפורים ודאי לא יצא, וא"כ כששלח מנות לחבירו והוא לא קבלם ולא הגיע ליד חבירו כלל ודאי לא יצא. וראיה לזה דהערוה"ש סט"ז פוסק כרמ"א דאם שלח מנות לרעהו והוא מוחל לו דיצא, והיינו שסובר כהמנות הלוי שהטעם משום ריעות והכל תלוי בהשולח, ואפי"ה פוסק שם דאם שלח לחבירו ואינו בבית ולא יחזור לביתו עד אחר הפורים לא יצא, והטעם דעד שלא הגיע ליד המקבל, שליחת המשלח אינה כלום, משום דהריעות נעשה בקבלת המקבל, וה"ה בנדו"ד אע"ג שהכל תלוי בשמחת המקבל מ"מ הריעות נעשה כשמוגיע ליד המקבל, ואם לא הגיע לא יצא.

⁵⁸שו"ת כת"ס ח"א או"ח (סי' קמא אות ב), וטעמו משום דהרמ"א פוסק דאם שלח מנות לרעהו והוא מוחל לו דיצא, והיינו שסובר כהמנות הלוי שהוא כדי להרבות השלום והריעות, וא"כ כשהמקבל אינו יודע מי שלחם לא נתרבה בזה הריעות ולא יצא, וזה ג"כ ראיה למש"כ לעיל הערה 56 דאפי' לטעם של להרבות ריעות והכל תלוי בהשולח, מ"מ עדיין צריכין לקבלת המקבל, ורק אז נשלם המעשה ונעשה הריעות.

⁵⁹מקור חיים ס"ד בהגה, וכ"כ בס' יוקח נא סי' תרצד אות ח.

⁶⁰פמ"ג מש"ז סי' תרצד סק"א, כי מצוה מאכל ומשקה שישמחו בפורים. ואפשר לתלות המחלוקת בב' הטעמים של משלוח מנות (ראה לעיל הערה 53), דלטעם להרבות שלום וריעות יצא, דסו"ס שלח מנות, ולטעם התרוה"ד שהוא כדי שיהא לכל אחד די וסיפק לקיים הסעודה כדינא לא יצא.

⁶¹במהרי"ל סי' נו כתב כן לגבי מתנות לאביונים, ובשל"ה מס' מגילה כתבו להדיא לגבי משלוח מנות.

⁶²וכלשון הרמב"ם (פ"ב מהל' מגילה ה"ט"ז) "אין פוחתין משני עניים". והיינו מדינא, אבל באמת מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמוח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים", רמב"ם שם הי"ז. ופלא שהקישו"ע (סי' קמב ס"א) והמשנ"ב סק"ג הביאו לשון הרמב"ם והשמיט "גרים".

⁶³שו"ע סי' תרצד ס"א.

⁶⁴במג"א סי' תרצה סק"ג כתב דמתנות לאביונים לא יתן בליל י"ד, ובלבושי שרד מוסיף דדילמא אכיל להו בלילה ולא מקיים סעודת פורים. וכ"ה בפמ"ג שם. וראה ב"מ עה, ב ובפרש"י שם. ובצפ"נ הל' מגילה פ"ב ה"ז דלא יצא עד שיאכל העני סעודת פורים.

34. The obligation applies to both men and women.⁶⁵ It is permitted for a man to give to a poor woman, and we are not concerned about this constituting betrothal gifts.⁶⁶
35. The obligation applies to a boy, once he has reached the age of 13, and to a girl, once she has reached the age of 12—even if they are dependent on their parents for sustenance.⁶⁷ We also educate children to give *matanos la'evyonim*.⁶⁸
36. Even a pauper who is sustained by *tzedakah* must give part of what they receive.⁶⁹ But they may have the other paupers return the money immediately after fulfilling the mitzvah.⁷⁰

The Halachos of the Gifts

37. The size of one gift to one pauper is the worth of a *perutah*.⁷¹ Some say that the pauper must give the equivalent amount to the value of the size of 3 eggs of food. If one is giving food, they must give the size of three eggs of bread.⁷² It is proper to follow the stringent opinion.⁷³
38. The gift to the pauper must be something from which they can benefit on Purim, such as food or money which they can use on Purim.⁷⁴
39. One must give the two gifts from their own money, and *maaser money* may not be used.⁷⁵ But if someone is giving more than two gifts, they may draw on *maaser money* for the additional *tzedakah*.⁷⁶
40. Those who have the custom to give a *machatzis hashekel* on Purim may distribute the money to paupers on Purim and fulfill their obligation of *matanos la'evyonim* in this way.⁷⁷

⁶⁵ רמ"א סי' תרצה ס"ד. וראה לעיל ס"ב הערה 2 שדעת הפר"ח שנשים פטורים, אולם שאר הפוסקים מסכימים לרמ"א שגם האשה חייבת משום שגם הן היו באותו הנס, ואדרבה ע"י האשה היתה הנס. ובערוה"ש ס"ב כתב דאיש ואשתו שניהם יוצאים בשתי מתנות דכגוף אחד הם.
⁶⁶ דבמענות ליכא למיחש לסבלונות, וגם ליכא למיחש שקדשה במענות הללו שהרי צריך שיאמר בפני שני עדים הרי את מקודשת לי, מג"א סוס"י תרצה.

⁶⁷ כ"מ בערוה"ש סי' תרצד ס"ב.

⁶⁸ פמ"ג א"א סי' תרצה סקי"ד, אשל אברהם שם, שלחן מנחם או"ח ח"ג סי' נג.

⁶⁹ ב"ח שם, ט"ז סק"א, מקור חיים (לבעל החות יאיר) ס"א, חיי"א כלל קנה סכ"ח, משנ"ב סק"א. אולם הפר"ח ססק"א כותב ע"ז "ואין לזה טעם אלא מסתברא וודאי דפטירי, וכ"מ באשל אברהם סי' תרצה.

⁷⁰ פמ"ג מש"ז סק"א, משנ"ב סק"ב. וכ"כ בבא"ח פ' תצוה הל' פורים אות טו.

⁷¹ כ"כ בחידושי הריטב"א למס' מגילה (ז, ב) דשוה פרוטה חשובה מתנה, וכ"כ באשל אברהם (סי' תרצה ד"ה בהשיעור), משנ"ב סק"ב. ובכה"ח אות ז מביא כן בשם הרב בתי כנסיות סי' תרצד ובשם ס' כבוד יו"ט (דף יט, ב) עיי"ש.

⁷² כ"כ בשו"ת זרע יעקב (סי' יא, הובא גם בשע"ת סק"א), והטעם משום דשתי מתנות לאביונים שוין לשתי מנות לאיש אחד, וכי היכא דבמשלוח מנות בעינן כדי סעודה, ה"ה במתנות לאביונים צריך שיעור כדי סעודה לעני. וכ"כ בבא"ח פ' תצוה הל' פורים אות טו.

⁷³ כה"ח אות ז. ובס' יוקח נא אות ג כתב דאילו ראו הפוסקים דברי הריטב"א בודאי היו פוסקים כן בפשיטות.

⁷⁴ פמ"ג מש"ז סק"א, משנ"ב סק"ב. אולם בדה"ח סי' קצג אות ב כתב דיכול לקיים מתנות לאביונים אפי' אם שולח לעני איזה בגד. וכ"כ בס' יוקח נא אות ד.

⁷⁵ מהרי"ל סי' נו, מג"א סק"א.

⁷⁶ של"ה (מס' מגילה עמוד הצדקה דף פז), מג"א שם.

⁷⁷ ביה"ל ד"ה ליתן בשם הפמ"ג.

Whom To Give To

41. The recipient does not need to specifically be a completely destitute pauper—rather, if one gave to a struggling, poor person, they have fulfill their obligation.⁷⁸
42. One fulfills their obligation even if they give to a poor child, if they understand that they are being given Purim money.⁷⁹
43. If one gave one pauper the amount of two gifts, some say that they fulfill their obligation; but this should not be done *l'chatchilah*—rather, one should preferably make numerous paupers happy.⁸⁰
44. A husband and his wife are considered two paupers, and if one gave to the husband and to the wife, in order to fulfill the mitzvah through giving to both of them, they fulfill their obligation.⁸¹ Others say that they do not fulfill their obligation; and according to this opinion, even if one gave to a father and his dependent son, they do not fulfill the obligation.⁸²
45. If one gave two gifts of money and two portions of food to two paupers—meaning that they gave one *mishloach manos* portion of food to each pauper, and also one gift of money to each—they do not fulfill their obligation. But if one gives in this manner to three paupers, they fulfill their obligation.⁸³
46. It is a *minhag* to distribute “Purim money” to all those who work in *avodas hakodesh*, such as *melamdim* and the like—and one does not fulfill the obligation of *matanos la'evyonim* through this, even if the *melamed* is a pauper.⁸⁴
47. We are not particular about Purim money—rather, we give to whoever stretches out their hand. And in places where they have the custom to also give to non-Jews—one should give.⁸⁵

⁷⁸דאע"ג דבתורה עני ואביון שני דברים הם, דאביון יותר מעונה מעני כדאיתא בב"מ (קיא, ב), מ"מ יוצא גם בעני, ומה דכתיב 'מתנות לאביונים' היינו רבותא דלא מיבעיא עני שיש לו בושא דיצא, אלא אפי' לאביון יצא אע"ג שהוא בעצמו מבקש ממך, ערוה"ש ס"ג. אולם במקור חיים ס"ג כתב "ידקדק לשלוח לעניים מרודים ומופלגים הנקראים אביונים", ואח"כ כתב "ידקדק לשלוח לירדו מנכסיהם". ונראה שגם הוא מודה דיצא אם שלח לסתם עניים, ומ"מ כדאי לדקדק לשלוח לאביונים שהם נצרכים יותר מסתם עני.

⁷⁹ערוה"ש ס"ב, מועד לכל חי סי' לא אות פו, בא"ח פ' תצווה הל' פורים ס"ז, ספר יוקח נא אות ה.

⁸⁰כ"כ בשו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' לט. אולם השע"ת סק"א כתב דמלשון הש"ס נראה דודאי לא יצא בפחות משתי עניים. ובמג"א סי' תרצה סק"ב כתב "דבעניים הקפידו ליתן לשני עניים דמצווה לחלק, משא"כ בעשיר דדי כשנותן לאחד", ומשמע נמי דר"ל דמתנות לאביונים הוא דוקא לשניים. וראה גם בב"ח.

⁸¹שו"ת בנין עולם סי' טו, כה"ח אות י, מקראי קודש פורים סי' מ אות ב, ילקוט הגרשוני סי' תרצד אות ג.

⁸²ערוה"ש ס"ב, דכחד חשיבי.

⁸³כ"כ הפר"ח בס"י תרצה. ובס' יוקח נא סי' תרצה אות כה מדייק מהמג"א סי' תרצה סק"ב שגם הוא סובר כן, עיי"ש מה שהאריך. אולם בס' דברי צבי סי' תרצה כתב דיצא, ומביא ראיה מגמ' מגילה (ז, א) לגבי רבי יהודא נשיאה, ששלח ליה ר' אושעיא לר"י קיימת בנו רבינו "משלוח מנות ומתנות לאביונים", הרי דאפשר לקיים שניהם בב"א. אולם בשו"ת יהודא יעלה (או"ח סי' רז) דוחה ראיה זו מדברי רש"י שם דאינו גורס "ומתנות לאביונים", והיינו משום דבאמת אין יוצאין שניהם בב"א. וראה בזה עוד בשו"ת מהר"א הלוי ח"ב סי' קלט, שו"ת כת"ס או"ח סי' קלט, ילקוט הגרשוני סי' תרצד אות ד.

⁸⁴שו"ת משאת בנימין סי' נד, מג"א סק"ג, ערוה"ש ס"ד, משנ"ב סק"ז לגבי חזן, וה"ה לשאר עובדי עבודת הקודש, והטעם כיון שזהו אצלם כדבר קבוע והתחייבות ואין לזה שייכות עם מתנות לאביונים.

⁸⁵שו"ע ס"ג, משום דרכי שלום. ופשוט דאין יוצאים בזה מצות מתנות לאביונים, וצריך ליתן לישראלים דוקא.

But in a place where there is no such custom, it is forbidden.⁸⁶

Timeframe for Giving

48. This obligation is applicable specifically during the day, which is when the obligation to feast pertains—and not at night. If one gave at night, and the pauper bought food with it and ate it at night, the giver does not fulfill their obligation.⁸⁷ But if the pauper ate from it during the day, the giver fulfills their obligation⁸⁸; others disagree.⁸⁹ If one also gives two gifts to two paupers on Purim day, it is obviously permitted to also give at night.⁹⁰
49. If one sends gifts to the poor before Purim and it reaches the paupers on Purim day—they fulfill their obligation⁹¹; and some say that they do not.⁹² But if one told an emissary before Purim to give gifts on Purim, one fulfills their obligation in this way according to all.⁹³ And if a child became *bar mitzvah* on Purim, and sent the gifts before Purim, he does not fulfill his obligation, even if it reaches the pauper on Purim.⁹⁴
50. One should first send *mishloach manos* and then *matanos la'evyonim*, for this is the order in which they are written in *Megillas Esther*.⁹⁵ But the *minhag* is not to be particular about this.⁹⁶

⁸⁶ט"ז סק"ב בשם הב"י, והוסיף דהנותן פרוטה לעכו"ם בעיר שלא הורגלו בכך גוזל לעניים ומראה בעצמו כאילו מקיים בהם מתנות לאביונים.
⁸⁷מג"א סי' תרצד סק"א בשם המאור דלא ישלח קודם פורים משום דלמא אכלו להו קודם פורים, ומוכח דכשאלו אותה לא יצא.
⁸⁸עפ"י המג"א שבהערה הקודמת, וכ"מ בפ"י הרמב"ם והתו"ט (פ"א דמגילה מ"ג), ובדע"ת ס"א מסיים "ולפלא על האחרונים שלא העירו מזה", וכ"מ בשו"ת יהודא יעלה (חאו"ח סי' רד).
⁸⁹כ"מ בביאור הגר"א לסי' תרצה ס"ד, שמציין על דברי רמ"א שכתב ויש לשלוח מנות ביום ולא בלילה, וע"ז כתב הגר"א "כמ"ש ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות כו' וקאי אכולהו ואמרו שם ימי כתיב", והיינו דזה דצריך ליתן דוקא ביום פורים נלמד מהפסוק דכתיב ימי, ולא מטעם שמה אכלו קודם פורים, וא"כ כשנתן קודם פורים אפי' אם אוכלה בפורים לא יצא, וכ"כ בערוה"ש ס"ב.
⁹⁰ביה"ל ד"ה לשני עניים.
⁹¹ברמ"א סי' תרצה ס"ד כתב דצריך לשלוח מנות ביום ולא בלילה, ובמג"א סקי"ג מוסיף "וה"ה מתנות לאביונים", ובסי' תרצד סק"א מביא המג"א בשם המאור דהטעם הוא דלמא אכלו להו קודם פורים, והיינו דבשניהם יש טעם זה (ראה לבושי שרד בסי' תרצה), וא"כ אם לא אכלו קודם פורים יצא, וא"כ כששלוחים קודם פורים ומגיע בפורים יצא. וכ"פ בשו"ת יהודא יעלה (למרה"י אסאד, סי' רד), וכ"מ בשו"ת פני מבין או"ח סי' רלו, ובשו"ת חלקת השדה סי' ד.
⁹²כ"מ בביאור הגר"א סי' תרצה ס"ד, שמציין על דברי רמ"א "כמ"ש ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות כו' וקאי אכולהו ואמרו שם ימי כתיב", והיינו דזה דצריך לשלוח דוקא ביום פורים נלמד מהפסוק דכתיב ימי, ולא מטעם שמה אכלו קודם פורים, וא"כ כששלח קודם פורים לא יצא, וכ"פ בערוה"ש סי' תרצה ס"ז. וכ"כ בדעת תורה ריש סי' תרצד. וראה עוד בענין זה בספר כתבי רבי אח"ה (לר' אבא חייא הירש, ב"ב תשנ"ו) ח"ב סי' ב.
⁹³פשוט, וכ"כ בערוה"ש שם.

⁹⁴בשו"ת מחנה חיים (ח"ג או"ח סי' נג, ספק הג) מסתפק בזה. ולענ"ד פשוט דלא יצא, דאע"פ שכתבנו בהערה 48 דאם בשעת קבלת המקבל הוא זמן המצוה יצא, מ"מ בנדו"ד שבשעת עשיית מעשה המצוה דהיינו שליחת המתנות היה קטן ולא היה בר חיובא, אע"פ שבשעה שנשלמה המצוה דהיינו כשהגיעו המתנות לחבירו כבר היה גדול לא יצא, כיון דאין לנו פעולת משלח של בר חיובא, והוי כאילו הגיע המתנות בלי משלח.

⁹⁵מקור חיים סי' תרצה ס"ד, ובשו"ת מור ואהלות סוסי"מא.

⁹⁶הנה בדברי הפוסקים משמע דלא כהמקו"ח, ראה באורחות חיים סי' לד שכתב "אחרי צאתם מבית הכנסת שחירת מחלקין מעות פורים", משמע שנתנו מתנות לאביונים מיד בצאתם מב"ה, ואח"כ בביתם שלחו המתנות. וביסוד ושו"ש העבודה (לימי הפורים פ"ו) כתב עוד יותר דיתן מתנות לאביונים קודם התפלה כדי שיוכל האביון להכין צרכי הסעודה. אולם בנתינה קודם התפילה משמע מהפוסקים שאין סוברין כן, דהא כתבו שיכונו בשעת ברכת שהחיינו לקריאת המגילה גם על המשלוח מנות ומתנות לאביונים, ראה במקור חיים סי' תרצב ס"א, ובפמ"ג א"א סק"א. אולם בשל"ה שהוא המקור לזה, והמג"א שמעתיקו, וכן בשו"ת מן השמים סי' טו, כתבו רק מצות משלוח מנות והסעודה ולא הזכירו מתנות לאביונים, ואפשר דגם

Miscellaneous Halachos

51. If one gives the gifts to the poor as a “gift on condition that they be returned,” they do not fulfill their obligation.⁹⁷
52. If one gives gifts to a pauper and he does not wish or refuses to accept it, they fulfill their obligation.⁹⁸
53. If one prepared money to distribute to the poor on Purim, and not a all of it was distributed, it is forbidden to keep it for oneself, and one must distribute it to the poor.⁹⁹ But if one had in mind while preparing the money that they would keep any money not distributed for themselves—this is permitted.¹⁰⁰
54. A *tzedakah* fund manager who received Purim money in order to distribute it to the poor may not decide to use this money toward other causes; but a pauper who receives the money may decide to use it for their other needs, and not specifically for the Purim feast.¹⁰¹
55. In a location where there are no paupers, one may hold onto their Purim money and distribute it at a later time, wherever they desire¹⁰² (ie to paupers in another city).¹⁰³

הם סוברין שיש ליתן מתנות לאביונים קודם התפלה. ולהעיר שבאורחות חיים (ספינקא) מביא בשם ס' תיקון משה (דף צב, א) דאם הקדים משלוח מנות או מתנות לאביונים קודם קריאת המגילה לא יצא, והוא פלא דהא כתבנו לעיל דהרבה פוסקים סוברים דמותר ליתן אפי' קודם פורים, וכ"ש קודם קריאת המגילה.

⁹⁷פמ"ג מש"ז סק"א. ואף המוקדור חיים שכתב (ס"ד בהגה) לגבי משלוח מנות דמהני, כתב במתנות לאביונים דלא מהני. אולם בס' יוקח נא ס' תרצד אות ח מבואר דאף במתנות לאביונים יצא. ועכשיו יצא לאור שו"ת משנה שכיר ח"ג ובאו"ח ס' לה (עמ' קצב) כותב ג"כ דיצא, דלא גרע מתרומה שמבואר בשו"ת ריב"ש ס' ב דיצא במתנה ע"מ להחזיר.

⁹⁸בס' נטעי גבריאל (סי' לה ס"ה) כותב לבאר דבמתנות לאביונים גם הרמ"א יודה דלא יצא, אולם בס' יוקח נא ס' תרצד אות ה ואות ח מאריך בזה וסובר דלפי דעת הרמ"א במשלוח מנות דיצא, ה"ה במתנות לאביונים, דבחד קרא כתיבי.

⁹⁹ב"י בשם הגהת אשרי, מג"א סק"ד, משנ"ב סק"ו. וביד אפרים למד פשוט בב"י דהיינו אם הזמין מעות שצריך לחלק אותן מעות עצמן, לאפוקי שלא יחליפן במעות אחרות ויתן האחרות לצדקה.

¹⁰⁰פשוט הוא דהא הוי כהתנה שמה שישאר נשאר לעצמו.

¹⁰¹שו"ע ורמ"א ס"ב ומשנ"ב סק"ו וסק"ט.

¹⁰²שו"ע ס"ד.

¹⁰³ערוה"ש ס"ז, וכונתו דמ"מ חייב ליתנן לעניים דוקא ולא לשאר צדקות כיון דכונתו היתה לכך, ועוד דמתנות לאביונים כתיב, ומש"ה פירש דבמקום שירצה היינו לעניים שירצה ואפי' בעיר אחרת.